

בית משפט לענייני משפחה באילת

תלה"מ 19-05-57539 ד. נ' ק.

בפני כב' סגן הנשיא, השופט מרדכי (מוטי) לוי

תובע

א.ד.

מיוצג על ידי עו"ד ורד לוי

נגד

נתבעת

ט.ק.

מיוצגת ע"י עו"ד רחלי קפיטולניק-מכטינגר

פסק דין

לפני תביעה שעניינה ביטול מזונות/ הפחתה של המזונות.

עיקר טענות התובע:

1. התובע (להלן - **האב**), והנתבעת (להלן - **האם**) ניהלו קשר זוגי ללא נישואים ומיחסייהם נולדו להם שתי בנות האחת ילידת 7/12/2006 והשנייה ילידת 19/10/2012.

האם משתייכת לדת היהודית והאב משתייך לדת המוסלמית.

במסגרת תביעתו גולל האב את מערכת היחסים שבין הצדדים, עובר לפרידתם ואף לאחריה, אולם אין במידע זה רלוונטיות לשאלה מושא פסק דין זה.

בהסכמות הצדדים שקיבלו תוקף של פסק דין הוסכם שדמי המזונות שישלם האב יעמדו על סך של 3,000 ₪ לשתי הבנות. [הגם שלא צוין בכתב התביעה מדובר בפסק דין מיום 10/11/2013 במסגרת תמ"ש (אילת) 60766-05-13 – מ.ל.]

"האב עובד ומרוויח כנהג סך של 7,500 ₪".

עוד נטען ש "חל שינוי נסיבות מהותי, שכן מצבו הכלכלי של האב התדרדר מדחי לדחי, יש לו חובות לשלם, הלוואות להחזיר והוא קורס תחת הנטל". לתמיכה בטענותיו הפנה למסמכים אותם הגיש ללשכת ההוצאה לפועל.

יודגש שהצדדים התגוררו בעיר אילת (גם במועד ההסכמות) ופרק זמן לאחר פרידתם זה מזו עזב האב את העיר אילת ושב להתגורר בִּישׁוּב XXXX XXXX.

האב טען שהאם עובדת בנק ולכן "לכל הפחות יש לה הטבות סוציאליות נרחבות".

2. בשים לב לאמור עתר האב :

"א. להורות על ביטול המזונות לאור שינוי הנסיבות שנוצר ולחילופין להורות על הפחתה משמעותית של מזונות הקטינה, (כך במקור-מ.ל) לאור מצבו הכלכלי של האב ולאור שינוי הנסיבות שנוצר.

ב. להורות כי ההורים ישאו בחלקים שווים בהוצאות חינוך ורפואה והסכמה של ההורים לאופי ההוצאה ולגודלה.

ג. להורות על כל סעד מתאים בנסיבות העניין על פי שיקולו של בית המשפט הנכבד.

ד. לחייב את הנתבעת בהוצאות משפט ובשכ"ט עו"ד בצירוף מע"מ כחוק"

עיקר טענות הנתבעת:

3. בכתב הגנתה טענה האם שמדובר בתביעת סרק מקוממת, קנטרנית וטורדנית שהוגשה בהיעדר עילה במטרה לנסות ולגרום לה להיכנע לתכתיבי הפוגעים והמקפחים של האב ובמטרה לנסות להתחמק באופן פסול מתשלום דמי המזונות ש"ממילא אינם משולמים ע"י התובע". ראוי היה שמשאביו הכלכליים יופנו לטובת תשלום דמי המזונות ולא ניהול הליכים משפטיים.

האם טענה שלא חל שינוי נסיבות מהותי כפי שנקבע בפסיקה ובוודאי שלא די באירוע זמני כדי להצביע על שינוי נסיבות.

האם התייחסה לטענות של האב באשר למערכת היחסים ביניהם אך, כאמור, אלו אינם מעניינה של תובענה זו.

ביחס להכנסות האב טענה האם שלעת הזו טען האב ששכרו עומד על כ- 7,500 ₪. האב צירף רק 6 תלושי שכר ולא כמצוות התקנות. כך, האב לא צירף פירוט הכנסותיו במועד הגעת הצדדים להסכמות שקיבלו תוקף של פסק דין (בשנת 2013). האם טענה שהנטל עליו "להראות כי אכן מצבו הכלכלי התדרדר באופן מהותי ומתמשך ולא באופן זמני."

ביחס להכנסותיה שלה שטענה שאינה עובדת בנק (כטענת האב בתביעה) אלא ממשיכה בעבודתה כבעבר כסדרנית בסופרמרקטים באילת ושעות עבודתה הן בין השעות 08:00-16:00 (לעיתים וכשמתאפשר אף עובדת שעות נוספות) ושכרה מעבודתה עומד על סך של 4,900 ₪ נטו הכוללים גם תשלומים בעבור שעות נוספות ככל שמתאפשר לה.

האם מקבלת קצבת ילדים בסך 343 ₪ עבור שתי הבנות וסיוע בתשלום שכר דירה בסך של כ-1,170 ₪.

לאם בן נוסף מיחסיה עם גבר אחר. הבן חייל בשירות חובה המגיע לביתה בחופשות מהצבא.

האב לא נושא בעלות הוצאות חינוך של הבנות המגיעה לכדי 808 ₪ לחודש (600 ₪ מדי חודש בחודשו עבור צהרון לבת הקטנה וסך של 208 ₪ לחודש המבטא את ההוצאה השנתית על חינוכן של הבנות כשהיא מחולקת ל-12 חודשים: החלוקה לסך חודשי נעשתה על ידי-מ.ל).

האם והבנות מתגוררות בשכירות בדירה בת 3 חדרים בעלות שכר דירה חודשי של 3,000 ₪ לחודש, הוצאות המדור עומדות על סך של כ-1,000 ₪ לחודש ולנוכח מצבה היא מקבלת, כאמור, סיוע בהשתתפות בשכר דירה בשווי של 1,170 ₪ לחודש.

האם ביקשה להדגיש שהאב אינו מקדיש מזמנו לטיפול בבנות.

כללו של דבר טענה האם שצורכי הקטינות לא פחתו, הכנסתו ויכולתו הכלכלית של האב לא פחתו ועל כן יש מקום לדחות את התובענה ולחייב האב בהוצאות לדוגמא לאוצר המדינה "באופן שיהיה בו להרתיע את התובע מהטרדת האם בעתיד ומהגשת תביעות סרק תוך שימוש לרעה בהליכי משפט".

ההליך:

4. בד בבד עם הגשת התביעה מושא פסק דין זה הגישה האם תביעה נוספת לחלוקת זמני שהות של האב עם הבנות - תלה"מ 57524-05-19.

5. ביום 22.04.2021 התקיים לפני דיון בנוכחות הצדדים ובאותו כוחם. בדיון הסכימו הצדדים לאמץ המלצות תסקיר של האגף לשירותים חברתיים בעניינם של הצדדים שניתן בתביעה לקביעת הסדרי שהות בין האב לבנות. חשיבותו של אותו פסק דין למושא התובענה שלפני הוא בכך שהאב אינו מתראה עם הבנות באמצע השבוע אלא הבנות אמורות לשהות עמו

רק בחגים. עוד חשוב בהקשרנו שהוסכם שהבנות תגענה אל אביהן לזמני השהות עמו בטיסה ועלות הטיסות תחולק בין האם והאב באופן שווה.

6. לעניין התביעה מושא פסק דין זה סוכם והוסכם ש"ב"כ התובע תסכם תוך 30 יום מהיום בהיקף של עד 5 עמודים וב"כ הנתבעת תסכם ככל שתסבור שברצונה לעשות כן. הסיכומים יפנו למסמכים הקיימים בתיק. מאחר ושמעתי שיש בעיה עם אופן מספור המסמכים בתיק, ככל שלא ניתן להפנות באופן שיהיה קל לזהות את אותו מסמך, יצורף לסיכומים.

7. ביום 26/4/2021 הגיש האב לתיק מסמכים רפואיים. בפתיח להגשתם נטען "כיום הוא תלוי בקצבת נכות בגובה של כ- 4,000 ₪ שאף מעוקלת לטובת תיק הוצל"פ שאינו מאפשר לו קיום".

8. התובע לא הגיש סיכומיו על פי ההחלטה. ביום 07/06/2021 משלא הוגשו סיכומי התובע ולא הוגשה בקשה כלשהי ניתן פסק דין בו הוריתי על מחיקת התביעה וסגירת התיק.

9. בו ביום הוגשה בקשה לביטול פסק הדין שניתן לאור אי הגשת הסיכומים וזאת בשל טעות אנוש של באת כוחו של האב.

טרם מתן ההחלטה וביום 13/06/2021 הוגשו הסיכומים מטעם האב.

10. בסופו של יום ולאחר בקשה חוזרת ועמדת באת כוחה של הנתבעת התרתי את הגשת הסיכומים מטעם האב וביום 12/9/21 הוגשו סיכומים מטעם האם.

הסיכומים:

סיכומי האב:

11. במסגרת סיכומיה שבה וטענה באת כוחו של האב לשינוי נסיבות מהותי והפנתה לחקיקה ולפסיקה רלוונטית. למעשה העלתה הפרקליטה טענה נוספת לזו של שינוי נסיבות מהותי, הפנתה להליך משנת 2013 וטענה שחובתו של האב בתשלום דמי המזונות נגזרת מהחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות) תשי"ט 1959 והסכום בו מחויב האב אינו עומד בסטנדרט ראוי שכן להלכה יוצא שהאב נושא במלוא צרכי הבנות.

12. באת כוחו של האב טענה בסיכומיה שבשנת 2013 האב לא היה מיוצג והסכמתו לשאת בדמי מזונות בעלות של 1,500 ₪ לכל קטינה מבטאת למעשה את הסכמתו לשאת במלוא המזונות של הקטינות. עורכת הדין הפנתה לכתבי הטענות של שנת 2013 (תמ"ש 60766-05-13) שם

העמידה האם את דמי המזונות עבור שתי הקטינות על סך כולל של 4,000 ₪ לשתייה גם יחד.

מבלי להקדים המאוחר והגם שאיני אמור להידרש לטענה זו כלל, כפי שיובהר, הרי שעיון בכתב התביעה משנת 2013 (ביחס אליו לא הוגש כלל כתב הגנה) מעלה שהאם העמידה את דמי המזונות השוטפים על סך של 2,050 ₪ לכל ילדה ובסה"כ 4,100 ₪, אך עתרה בנוסף לחייב את האב בתשלום דמי מדור ואחזקתו בסך 695 ₪ לכל אחת מהבנות. עוד עתרה האם לחייב האב ב"מחצית הוצאות רפואיות, פרה רפואיות לתובעות, אשר אינן ממומנות ע"י קופת חולים, וכן בתשלום מחצית מעלות חוגים קייטנות, צהרון ושיעורי עזר ככל שיידרשו." (הדגש בקו תחתי – במקור).

13. כאן המקום להפנות לנוסח פסק הדין שניתן על ידי כבוד השופט ברינגר במסגרת תמ"ש 60766-05-13 בשנת 2013 :

"הנני מאשר את הסכמת הצדדים.

לפיכך האב ישלם לידי האם את מזונות הקטינות בסך 1,500 ₪ לכל קטינה.

המזונות ישולמו מידי 30 לכל חודש.

המזונות יופקדו לחשבון האישה – XXX בבנק XXX סניף XXX, אילת.

המזונות יהיו צמודים למדד הידוע כיום ויעודכנו אחת לשלושה חודשים ללא הפרשים לעבר וישולמו עד הגיע הקטינות לגיל 18 שנים או סיום בית הספר התיכון, לפי המאוחר.

מאותו יום יעמוד סכום המזונות על שליש מהסכום הידוע אותה עת, וזאת כל עוד ישרתו הקטינות בצה"ל בשירות חובה או בשירות לאומי.

בנוסף לסכום הנ"ל יישאו ההורים בחלקים שווים בהוצאות רפואיות חריגות אשר אינן מכוסות על ידי קופת החולים. "

14. האב טען שכעולה מהחומר המצוי בתיק מצבה הכלכלי של האם השתפר ביחס למועד מתן פסק הדין בתביעה משנת 2013 שתיקף את הסכמות הצדדים. אז עמד שכרה על סך של 4,035 ₪ ברוטו והיא סבלה מבעיה רפואית שמנעה ממנה לעבוד בהיקף גדול יותר. כיום שכרה עומד על סך של 5,045 ₪ ברוטו, בחשבונה של האם מופקד סך של 1,000 ₪. כך, נכון לחודש ינואר 2021 עמדה יתרתה בחשבון על סך של כ- 13,000 ₪.

באשר לטענת האם לקיומה של הלוואה בסך 30,000 ₪ הרי שהתשלום החודשי עומד על סך של 300 ₪ לחודש בלבד.

"כך שהכנסתה של הנתבעת מכלל המקורות עומד על למעלה מ- 7,000 נטו – כ 5,000 ₪ ממקומות העבודה המוצהרים, 1,170 ₪ סיוע בשכר דירה ועוד לפחות 1,000 ₪ הכנסה נוספת (אולי אף מעבר לכך במזומן שלא מדווח)"

משכך אין ספק שמצבה הכלכלי של האם השתפר לאין ערוך.

15. לעומת זאת מצבו הכלכלי של האב הורע בצורה משמעותית: באותה תקופה (2013) הוא היה "חסון ובריא ויכול היה להתמודד עם עבודות פיזיות שונות. כך למשל היה נהג משאית ונהג שעות ארוכות. לכן יכול היה לשאת בשנת 2013 את דמי המזונות של 3,000 שקלים (1,500 שקלים לכל ילדה)" לעת הזו הוא סובל ממספר פריצות דיסק המגבילים את יכולת עבודתו, הוא פוטר ממקום עבודתו וכל הכנסתו היא דמי אבטלה בסך 4,000 ₪ (סי' 23 לסיכומים) ועל כן אינו יכול לשאת בתשלום 3,000 ₪.

16. לאור האמור טען האב ששעה שהאם מרוויחה 7,000 ₪ לחודש ולעומתה הסך העומד לרשותו הוא סך של 4,000 ₪ יש להורות על ביטול כליל של חובתו לשאת במזונות הבנות ולחלופין להעמידם על סך של 500 ₪ לכל אחת מהבנות.

סיכומי האם:

17. האם טענה שהאב לא הרים את הנטל הרובץ לפתחו. כך, היה עליו להוכיח את מצבו הכלכלי בשנת 2013 טרם ההסכמות שקיבלו תוקף של פסק הדין, לצרף תלושי שכר שלו לאותה תקופה ותדפיסי חשבונות בנק שיהא בהם כדי להצביע על השינוי הנטען.

עוד טענה שכל עוד לא חל שינוי מהותי בנסיבות שהתקיימו בעת פסיקת המזונות אין מקום לבחינה נוספת של דמי המזונות. כאמור, האב לא הוכיח שינוי נסיבות מהותי וההלכה גם לעת הזו לאחר פסיקת בית המשפט העליון בהלכת 919/15 היא ש"דיון מחדש בשיעור המזונות יעשה רק במקרים בהם הוכח שינוי נסיבות מהותי ואכיפת פסק הדין בלתי צודקת".

הכנסת האם זעומה ואין בה די לכלכל את עצמה ושתי הבנות כיום בנות 9 ו-14.5.

היא יוצגה ומיוצגת על ידי הסיוע המשפטי והתובע מיוצג על ידי ייצוג פרטי. כך, היא זקוקה לסיוע בתשלום שכר דירה על הדירה הצנועה בה היא מתגוררת עם הבנות בעוד האב מתגורר בבית מרווח.

האב היה בפשיטת רגל וקיבל הפטר כך שמצבו הכלכלי השתפר מטבע הדברים.

דמי המזונות שנקבעו "בהסכמה" הם נמוכים לכל הדעות.

אין די בטענה לרבות בהוכחה ששכרו של האב ירד לכאורה אלא "עליו הנטל להראות כי אכן מצבו הכלכלי התדרדר באופן מהותי ומתמשך ולא באופן זמני... גם אם יוכיח האב שינוי מהותי ביכולת השתכרותו עדיין יבחן בית המשפט אם עומדים לרשותו רכוש ואמצעים אחרים, מהם יוכל לדאוג למזונות ילדיו".

דיון והכרעה:

המסגרת הנורמטיבית:

18. היבטיה של תובענה לשינוי דמי מזונות שנקבעו בהסכם נדונה בהרחבה בפסיקה וההלכה היא ששינוי דמי המזונות המוסכמים יעשו במקרים חריגים של שינוי נסיבות מהותי המצדיק שינוי כדי למנוע עיוות דין של ממש.

19. ב-ע"א 4515/92 שטיין נ' שטיין (13/06/1994) נקבע "כאשר מדובר על סכום שנקבע בהסכם בין ההורים, אין לשנות את המזונות כפי שנקבעו על נקלה אלא אך ורק במקרים בולטים. הסדר גירושין הוא בדרך כלל בגדר הסדר כולל של נקודות רבות שבמחלוקת ויש לבחון אותן כשלמות אחת; יש להקנות לו יציבות ואמינות כדי לטפח הסדרים מוסכמים בין בני זוג..." (ס' 3 לפסק הדין).

משכך נקבע שם שיש צורך ב "שכנוע חזק שאכן יש שינוי מהותי בנסיבות המצדיקות התערבות במה שהוסכם" (שם).

קביעה זו שזורה כחוט השני בפסיקת בתי המשפט [תמ"ש (נצ) 17732-07-12 י.א. נ' ח.ק.א (06/01/13); תמ"ש 43053-02-12 א.פ. נ' א.ב.פ (17/02/13)].

20. עצם התחייבותו של אב לשלם בהסכם סכום מזונות, מהווה הודאה מטעמו שאלו הם צרכיהם של ילדיו. בתביעה לשינוי סכום מזונות שהוסכם על ידי הצדדים הנטל על אב המבקש לשנות אותם להראות שהילדים אינם צריכים את הסכומים הללו ואין הצדקה לשלם אותם [ע"א 259/75 שטראוס נ' שטראוס פ"ד ל (2) 358 (1/03/1976)].

21. השאלה העולה היא על כן האם הצליח האב להוכיח שהילדים אינם זקוקים לאותו סכום אליו התחייב בהסכם תוך התחשבות בצרכי הילדים ויכולת הוריהם (שם).

שינוי מכוחו ניתן וראוי לשנות את דמי המזונות המוסכמים הוא שינוי היורד לשורשו של עניין, שינוי מתמשך אשר יש בו, אם לא ישונה בכדי להפוך את פסק הדין לבלתי צודק. (ראו: ע"א 442/83 קס נ' קס, פ"ד לח (1) 767 (15/04/1984); תמ"ש (ים) 1828/00 פלוני נ' פלונית (25/5/08)). הצורך להידרש לשינוי שכזה יעשה בזהירות יתרה.

הטוען לצורך בשינוי מתבקש להראות שינוי נסיבות מהותי. "אין המדובר בשינוי של מה בכך ולכן אין בכלל המשפטי, היוצר אפשרות לדיון חוזר, כדי פתיחת שער רחב המתיר

התדיינות חוזרת לעניין המזונות...ההלכה מגבילה ומצמצמת את הדיון החוזר, כאמור, רק לאותם מקרים בהם חל שינוי מהותי בהשוואה למצב שבעבר. שינוי בלתי מהותי על תוצאותיו צריך להיספג על ידי הצדדים...והם חייבים להתאים עצמם למשמעותו בלי לשוב לערכאות". [ע"א 363/81 יואכים (יהויכין) פייגה נ' רועי ברנרד פייגה פ"ד לו (3) 133, (03/061982) פסקה 2 לפסק הדין].

22. מזונות הכרחיים הם ביטוי לצרכי קיום ברמה שבלעדיהם אין קיום כבני אנוש. (תמ"ש 5151/06 ש.א. נ' ש.י). דמי מזונות מינימאליים הכרחיים (להלן- **מזונות הכרחיים**).

ההלכה המנחה שאינה זקוקה לראיה קובעת שצרכיו ההכרחיים של קטין, נעים בין 1,250 ₪ ל- 1,450 ₪. [רמ"ש (ים) 17808-05-10 **פלוני נ' המוסד לביטוח לאומי ירושלים** (08/08/2011); עמ"ש (ת"א) 20511-10-10 **פלוני נ' אלמוני-קטין** (04/04/2013)]. מזונות הכרחיים אינם כוללים דמי מדור, הוצאות חינוכיות והוצאות רפואיות חריגות [שם]; תמ"ש (נצי) 14993-02-11 **ר.ד. (קטין) נ' מ.ד.** (01/01/13)].

יחד עם זאת במספר פסקי דין מאוחרים יותר אין עוד בקביעה זו חזות הכול. ב-עמ"ש 1057/09 העלה כבוד השופט שנלר מבית המשפט המחוזי בתל אביב תהייה אם לא הגיעה העת להעלות את סכומי הסף העומדים על כ- 1,450 ₪ לחודש. במסגרת עמ"ש (ת"א) 46291-01-16 **פלונית נ' פלוני** (9/10/17) שב על תהייתו ודה פקטו העמיד דמי המזונות השוטפים המינימאליים על סך של 1,600 ₪ לחודש. כך, ב-עמ"ש (מרכז) 11623-07-17 ש. נ' ש. (24/6/2018) הועמדו צרכי הקטינות שם, להערכת ההרכב, על סך של 1,800 ₪ לחודש לכל קטינה כמזונות מינימאליים הכרחיים.

לעניין גובה דמי המדור נקבע שוני בחיוב על פי מספר הילדים כך שילד אחד זכאי להשתתפות בגובה 30%, שני לילדים בגובה 40% ושלושה ילדים ויותר 50%.

עוד נקבע, שמזונות הכרחיים למספר ילדים אינם מכפלה של סכום המזונות במספר הילדים.

מעצם הגדרתם כמזונות הכרחיים, מינימאליים אם תרצה, מציינים הם קו דמיוני המפריד בין חובה אין בלתי לקיום בכבוד כבן אנוש לבין מה שיכול להיחשב כמותרות, או שאינו הכרחי לקיום מינימאלי בכבוד.

חברי כבוד השופט ארז שני כינה קו דמיוני זה שזהו "**קו פרשת המים**" [תמ"ש (ת"א) 45124-02-12 א.ז. נ' ג.ז. (29/05/15)]. בקביעתו נקבע בקו שאין לרדת ממנו אלא במקרים נדירים שבנדירים. בפסק דיני ב-תמ"ש 40698-10-14 (לא פורסם) כתבתי "**אם יורשה לי להוסיף לתיאורו הציורי של כב' השופט שני הרי שאותו קו פרשת המים פועל כטרמפולינה שהיורד מתחתיו, יועלה על ידי בית המשפט מעלה, מעל לקו**".

הנה כי כן, ככל שמוגשת תובענה שתוצאתה בסופו של יום הבאת דמי המזונות מתחת למינימום הקבוע, דינה להידחות אלא באותם מקרים נדירים שבנדירים כאמור.

אין עוד מחלוקת שאב החייב במזונות ילדו אם מכוח החוק לתיקון דיני משפחה מזונות אם מכוח דינו האישי אינו יכול להימצא מתחת לאותו קו דמיוני של פרשת המים ללא הצדק אובייקטיבי משמעותי [ע"מ (ים) 789/05 ע.ד. נ' ע.י (16/01/06)]. משכך, ככל שאכן רכיב המזונות ההכרחיים המוסכם נמוך מאותו קו דמיוני או שתוצאתה הבאת דמי המזונות מתחת למינימום הקבוע – על המבקש לשנות את הסכום עליו הוסכם לצפות שבית המשפט ישמור על מזונות הקטינים בשווי שלא נמוך מאותו קו פרשת המים.

מן הכלל אל הפרט:

23. כאמור, סמך התובע את טיעונו בתביעתו על "שינוי מהותי" במצבו הכלכלי ביחס למצבו לעת החתימה על ההסכמות שקיבלו תוקף של פסק דין בשנת 2013. כך, טען שהשינוי במצבו הכלכלי נובע בין היתר מהרעה משמעותית במצבו הבריאותי.

בסיכומיו הוסיף והעלה טענה נוספת לפיה הוא פוטר מעבודתו והוא מקבל דמי אבטלה בסך 4,000 ₪ - זוהי טענה נוספת משום שכזכור וכמובא לעיל טען האב במסגרת הגשת המסמכים הרפואיים שהוא תלוי למחייתו בקצבת נכות של 4,000 ₪.

בהתנהלות התובע רב הנסתר על הגלוי.

24. מבלי לגרוע בדברים דלעיל שהיה די בהם להורות על דחיית התביעה דין התביעה להידחות גם ביחס לכל אחד מהטעמים שהעלה התובע שכן לא זו בלבד שלא עמד בנטל ההוכחה אלא שלא צירף ולו מסמך אחד, כראוי, להוכחת טענותיו.

א. ראש וראשון יובהר שהתובע לא הציג כל ראיה למצבו הכלכלי לעת החתימה על ההסכמות שקיבלה תוקף של פסק דין. רוצה לומר אין לפני מידע מה היה שכרו בעת הסכמתו לשלם סך של 3,000 ₪ לשתי הבנות ואם כך הוא מה השינוי לרעה שחל במצבו בעת הזו ביחס לעבר? די בכך כדי לדחות התביעה.

"שינוי הוא המרת מצב אחד במצב אחר...מצב שהיה קיים בזמן נתון ואינו קיים עכשיו או שצורתו תוכנו אחרים משהיו הוא מצב שחל בו שינוי" (שאול פוקס, הפסיכולוגיה של ההתנגדות לשינוי (1998) עמ' 27)

שינוי נוצר אפוא רק על ידי השוואה בין מוקדם ומאוחר כאשר המתבונן (במקרה שלפנינו בית המשפט) רואה את הרגע המאוחר ויוצר היפותזה של יחסים בין שני המצבים וקורא להם שינוי. אמור מעתה ששינוי הוא תוצאה של השוואת מצבים והממצאים החשובים לשינוי הם מהו החדש שאינו המצב הקודם.

בשים לב לאמור ומשלא הוגשו המסמכים המעידים על מצבו לעת ההיא בשנת 2013 (ובזהירות ניתן לטעון שגם לא מלוא המסמכים לעת הגשת התביעה) אין לפני שינוי מקל וחומר שינוי מהותי.

ב. יתרה מכך. נטען שבשנת 2018 הופטר התובע מהליך פשיטת רגל "**החייב סגר תיק פש"ר וכן תיקי הוצל"פ שנפתחו על שמו**" (ס' 9 לשאלון שהוגש לרשות האכיפה והגביה וצורף כנספח לכתב התביעה), אולם אין כל אינדיקציה או ראיה מטעם התובע מתי הוכרו כפושט רגל ומכוח אילו חובות. בהקשר לתיקי ההוצאה לפועל הנטענים אלו נפתחו משום שהאב לא שילם אפילו את הדרוש והמוסכם לטובת צרכי הבנות. לטעמי יש טעם לפגם, לשון המעטה, בהתנהלות של אב שאינו משלם מזונות ומלין על תיקי הוצאה לפועל המכבידים על יכולת הקיום שלו, טענה המהווה זעקת הקוזק הנגזל.

בתצהיר שהגיש התובע לרשות האכיפה והגביה מיום 7/5/2018 נטען בסעיף 2 ש "**על פי עיון בתיק ההוצאה לפועל זה מתברר כי תיק זה הינו תיק בגין הפרשי מזונות...**"

מבלי להקדים המאוחר יודגש שבסעיף 10 טען התובע בתצהירו ש "**אני כיום עובד כנהג וזוהי הדרך שלי להתפרנס ולקיים את עצמי**". כך, במסגרת אותם נספחים לכתב התביעה במסמך שכותרתו "**שאלון וכתב ויתור על סודיות**" טען ששכרו החודשי עומד על סך של 7,900 ₪. נטו. מתי הפסיק לעבוד על פי אחת מגרסאותיו פיטורין או מצב רפואי, כאמור, לא פירט האב ולא צירף מלוא המסמכים המעידים על כך.

בשולי הדברים יוער שהאב טען לקיומן של זכויות סוציאליות לאם כתוספת אפשרית לכושרה לגדל לבדה את הבנות גם מבחינה כלכלית או בהשתתפות מזערית שלו. עיון בתלושי השכר שכן צירף ובטופס 106 מלמד שלרשותו קרן השתלמות, ביטוח מנהלים ופוליסת אבדן כושר עבודה.

ג. התובע צירף לתיק פעמיים מסמכים רפואיים.

דומה שלא יכולה לקום מחלוקת שיעניין שברפואה יש להוכיח בחוות דעת רפואית (ע"א 472/81 קצין התשלומים נ' אברג'יל פ"ד לז' (2) 785 (9/6/1983) ; רע"א (נצ'))

4662-05-15 פלוני נ' אבו יונס ואח' (6/5/2015); רע"א 1023/16 פלוני נ' מדינת ישראל – משרד הבריאות (19/6/2016).

"אין לנו עניין בבעיה משפטית אלא בשאלה שבהעדפת ראיות רפואיות, שהיא שאלה שבעובדה. בית המשפט קמא מצא להיכבד ולהיכנס לבירורה של שאלה זו, שהיא שאלה רפואית מובהקת. הוא בחן את המסמכים הרפואיים השונים ומנה את הנימוקים השונים, שהניעוהו להעדיף את חוות-דעתו של... עם כל הכבוד וההערכה לעבודה, שנטל על עצמו בית המשפט קמא, מציעה אני, שלא נלך בדרכו ולא נעשה עצמנו לחכמי הרפואה, אלא נישאר בתחום תפקידנו כחכמי המשפט ונשאיר את העיסוק בתורת הרפואה לבקאים בה. סבוכה היא תורת הרפואה בכלל ותורת רפואת הנפש בפרט מכדי שהדיוטות יכניסו ראשיהם בה, אף אם ינסו לעשות זאת בעזרת ספרי רפואה ומילונים רפואיים למיניהם. אין לנו אלא להשאיר שאלה זו למומחים..." (ע"א 472/81 הנ"ל עמ' 796-795).

חיזוק לקביעה זו נשמעה לאחרונה בפסק דין של בית המשפט העליון, במקרה של מקצוע אחר, שמאי מקרקעין. בפסק הדין ב-בעמ' 8418/21 קבע כבוד השופט סולברג (בהסכמת כבוד השופטים עמית ושטיין):

"אמנם כן, צדק בית המשפט המחוזי בקביעתו העקרונית, כי היה על השמאי אגסי לערוך את חוות דעתו העדכנית, בהתאם למתודה שעמדה ביסוד חוות דעתו הקודמת. יחד עם זאת, לא היה מקום לכך שבית המשפט המחוזי ישם עצמו בנעלי השמאי אגסי, ויקבע בעצמו את שווי הדירה. לשפיטה נבחרנו, לא לשמאות: "אִישׁ עַל מַחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל דָּגְלוֹ" (במדבר א, נב) (וראו: ע"א 3179/19 נאש רמות בע"מ נ' מדינת ישראל – משרד הבינוי והשיכון, פסקאות 52-54 לפסק הדין של חברי השופט א' שטיין [פורסם בנבו] (3.10.2021)). ... תנו לשמאי את אשר לשמאי." [בעמ' 848/21 פלוגית נ' פלוני ס' 10 לפסק הדין (17/1/2022)].

משלא הוגשה חוות דעת אין במסמכים שצורפו כדי לסייע לתובע. יודגש, אמנם נכון שההסכמה שפסק הדין יינתן על פי החומר שבתיק, אולם הידיעה על מצב רפואי, לכאורה, חייב עובר לכך בקשה להגשת חוות דעת רפואית ככל שהסיבה לשינוי הנטען הוא מצב רפואי של האב. בקשה כזו לא עלתה במועד הדיון. הדברים מקבלים משנה תוקף שעה שהדיון התקיים ביום 21/4/21 והמסמכים הרפואיים מיום 4/4/21.

מבלי שיהא הדבר סטייה מהאמור לעיל בדבר השארת מסקנות רפואיות לרופאים עיון במסמכים הרפואיים מלמד שנקבע בהם ש"ברקע 4 פריצות דיסק ידועות" ידועות? מה משמעותן? ממה הן? מה משמעותן והשפעתן על כושר עבודתו של האב? ועוד שאלות שפתרון, דרך כלל, בחוות דעת רפואית וזו חשיבותה הרבה של

חוות הדעת. ברם, מעבר לכך ואין הדבר קשור בפרשנות של מסמך רפואי אין בהמלצות שבאותם מסמכים רפואיים כל המלצה להימנע מעבודה.

ד. בסיכומיו טען התובע שפוטר מעבודתו והוא מקבל דמי אבטלה. התובע לא צירף את מכתב הפיטורין ולא אישור מלשכת האבטלה שאכן הוא מקבל דמי אבטלה ומה שיעורם (ראו נספחים שצורפו לסיכומי האב וכן ס' 15 לסיכומי האם).

"... יש והדרך שבה מנהל בעל דין את עניינו בבית המשפט הנה בעלת משמעות ראייתית כאילו הייתה זו ראייה נסיבתית. כך ניתן להעניק משמעות ראייתית: לאי הבאת ראיה, לאי השמעת עד, לאי הצגת שאלות לעד..." (יעקב קדמי על הראיות (חלק שלישי) (1999) (להלן- קדמי) בעמ' 1391).

ממשיך קדמי וקובע **"... הימנעות מהבאת ראיה - במשמעות הרחבה של המושג כמוסבר לעיל - מקימה למעשה לחובתו של הנמנע חזקה שבעובדה, הנעוצה בהגיון ובניסיון החיים לפיה דין ההימנעות ודין הודאה בכך שאילו הובאה אותה ראיה הייתה פועלת לחובת הנמנע. בדרך זו ניתן למעשה משקל ראייתי לראיה שלא הובאה"** (שם וכן ה"ש 192).

בהקשר זה חשוב להדגיש. גם לאחר הדיון מצא האב להגיש מסמכים רפואיים, אך לא עדכן מה עלה בגורל עבודתו ויכולת ההשתכרות שלו.

ה. באים אנו בדיוננו לגובה דמי המזונות. יאמר שמשעה שהאב לא עמד במבחנים דלעיל לתמוך טענותיו יכול הייתי לעצור פסק הדין כבר עתה בדחיית התביעה. ברם, למעלה מן הצורך יאמר שדמי מזונות העומדים על סך של 1,500 ₪ לכל ילדה הכוללים את כלל הצרכים לרבות מדור והוצאותיו, הוצאות חינוך, חוגים, קייטנות (ואף לאחר קיזוז ההטבות הניתנות לאם מכוח היותה אם יחידאית עם גובה שכרה) ובשים לב שהתובע בחר לעבור ולהתגורר במרחק מאות קילומטרים ממקום מגורי הבנות וכל עול הגידול היומיומי והשוטף על האם הרי שדמי המזונות המשולמים על ידי האב גם מכוח החוק נמוכים לטעמי. בהקשר לטענה שלא היה מיוצג בעת ההסכמות וחתם, אולי, בעל כורחו, ראוי לה שלא עלתה כ- 6 שנים לאחר מתן פסק הדין.

לאחר שבחנתי את הטענות אני מוצא, כאמור, שדמי המזונות המשולמים על ידי האב נמצאים מתחת לאותו קו פרשת מים ממנו לא ניתן לרדת. אדגיש שגם אם הייתי מקבל את טענתו של האב בהקשר לדרך בה הסכים לסכום המזונות בשנת 2013 וכאמור איני מתכוון לקבל טענה זו לאחר 6 שנים לאחר מתן פסק הדין, הסכום של 1,500 ₪ למזונות כל בת כאשר האם היא המגדלת לבדה את הבנות הוא סכום ראוי ואולי על הצד הנמוך שלו.

1. בשולי הדברים יוער כי לתביעה לא צורפה הרצאת פרטים לתביעת מזונות בה היה על התובע להציג את מלוא הנתונים (משעה שהאב לא הגיש אז כתב הגנה מטבע הדברים גם לא צירף הרצאת פרטים רלוונטית לאותה תקופה) והרצאת הפרטים שצורפה לתיק "פתיחת הליך אזורי" שייכת בכלל לזוג אחר המנהל דיוניו בבית משפט אחר בעיר אשדוד.

אחרית דבר:

25. התביעה נדחית.
26. מתיר פרסום פסק הדין בהשמטת פרטים מזהים.
27. האם יוצגה על ידי עורכת דין מטעם הסיוע המשפטי ועל כן לא חייבתי האב בהוצאות חרף התוצאה אליה הגעתי המחייבת הטלת הוצאות על התובע במקרה כזה.
28. בזאת תם הטיפול והדיון בתיק זה.
29. תואיל המזכירות לשלוח פסק הדין לצדדים ולסגור התיק.

ניתן היום, כ' שבט תשפ"ב, 22 ינואר 2022, בהעדר הצדדים.

מרדכי (מוטי) לוי, שופט, סגן הנשיא